

Workshop

Intimiteit & Seksualiteit in het verpleeghuis

Waardevolle dag

Studie, creativiteit, problemen oplossen, ethiek,
onbevooroordeeld, jezelf kunnen zijn, zelfbewustzijn

**Zelfont-
plooiing**

Status, prestige, achting, succes, zelfwaardering
respect van en voor anderen,

Waardering

Liefde, vriendschap, erbij horen,
genegenheid, familie

Sociale acceptatie

Veiligheid, orde, stabiliteit,
gezondheid, bescherming

Zekerheid

Ademen, eten, drinken, sex, slaap,
ontspanning, beweging

Fysiologische behoeften

Intimiteit & Seksualiteit bij ouderen

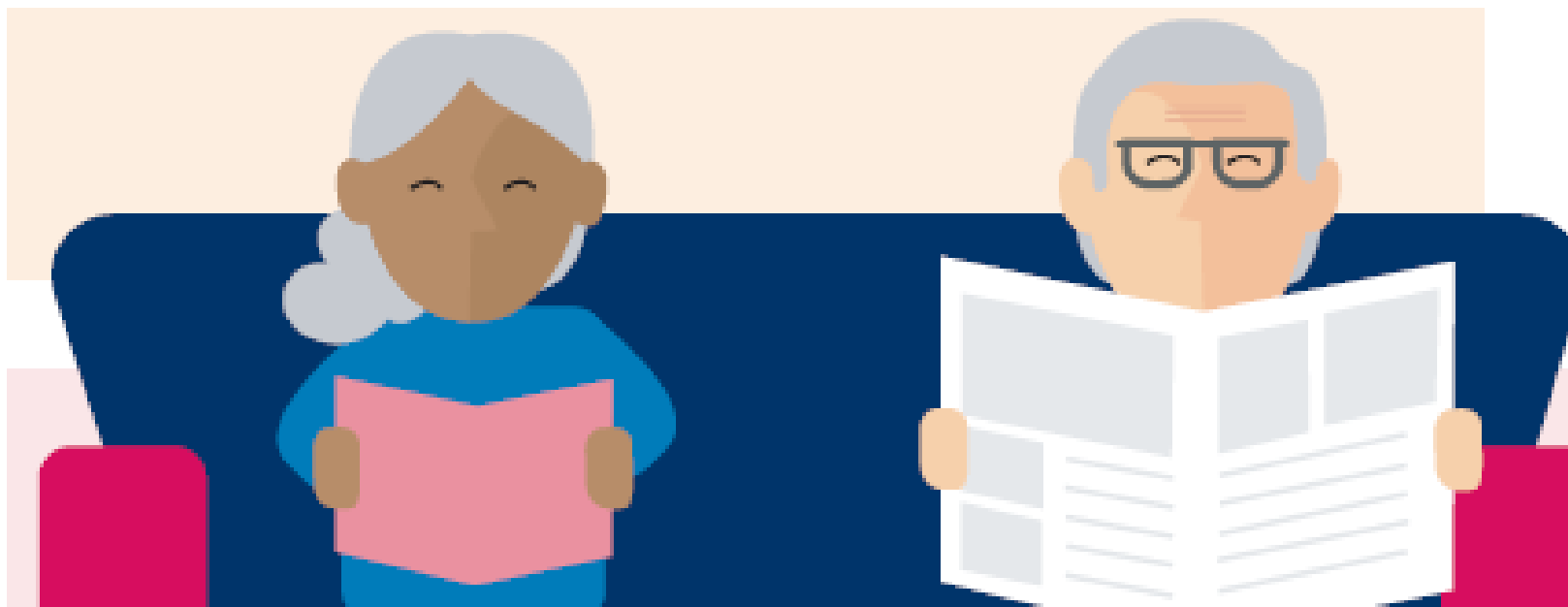
Noorderbreedte aandacht voor Intimiteit & Seksualiteit

- Werkgroep en ambassadeurs

- Tegel Breedtenet

[Intimiteit en seksualiteit \(sharepoint.com\)](#)

Quiz

Vraag 1

Hoeveel % van de ouderen tussen de 70-80 jaar is nog seksueel actief?

A: 54 % mannen – 21 % vrouwen

B: 23 % mannen – 18 % vrouwen

C: 32 % mannen – 64 % vrouwen

Invloed van veroudering op seksualiteit

- Seksuele interesse en behoefte blijven tot op hoge leeftijd vrijwel gelijk
- Ook voor ouderen geldt dat de kwaliteit van leven positief wordt beïnvloed door een bevredigende seksualiteit
- Interesse in seksualiteit neemt niet af, alleen manier waarop deze ervaren wordt

Invloed van veroudering op seksualiteit

Video over seksuele levensloop op Breedtenet

[Intimiteit en seksualiteit \(sharepoint.com\)](https://sharepoint.com)

Vraag 2

Welke belemmeringen ervaren ouderen in verpleeghuizen om seksueel actief te zijn?

A: Gebrek aan privacy

B: Afkeuring van familie en zorgmedewerkers

C: Vrijheidsbeperkende maatregelen

Vraag 3

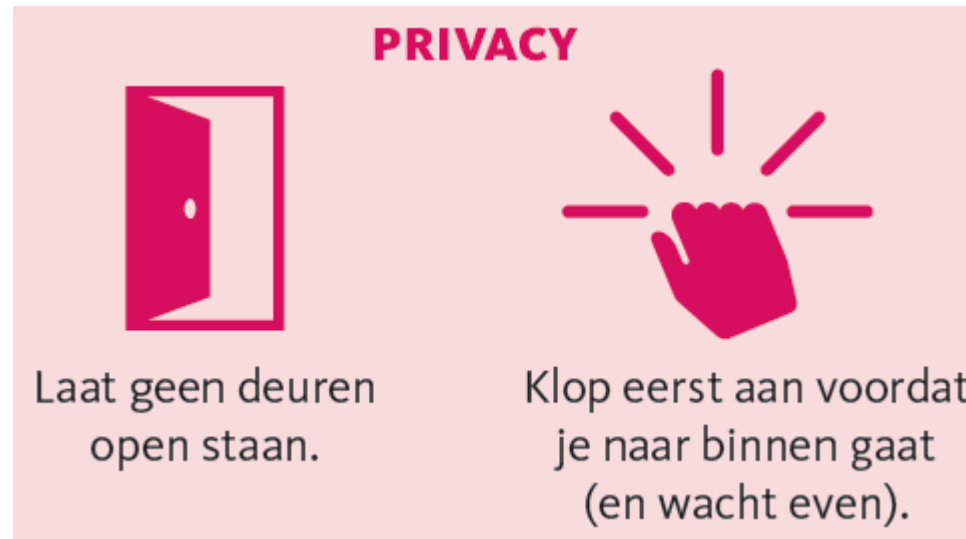

Hoeveel procent van de verpleeghuisbewoners zou graag seks hebben maar acht dit onmogelijk door gebrek aan privacy?

A: 7 %

B: 17%

C: 37%

Vraag 4

Waar staat de regenboogvlag symbool voor?

Vraag 5

Wat kan het effect van dementie zijn op seksualiteit?

- A. seksueel passiever of juist actiever worden.
- B. ontremd of eisend gedrag vertonen op seksueel gebied.
- C. anders of niet meer reageren op aanrakingen van de partner.
- D. onbegrepen of verlaten voelen door afwijzingen op het gebied van seks.
- E. minder oog hebben voor de gevoelens en behoeften van de partner.

Seksuele veranderingen door cognitieve beperkingen

- Verminderde controle over de seksuele impulsen
- Het ontremde gedrag komt meer op de voorgrond te staan
- Ontremd seksueel gedrag = ongewenst gedrag
 - masturberen in openbaar
 - naakt rondlopen
 - lichamelijk contact zoeken met een volstrekt onbekende
 - Ongewenste aandacht, hand op borst of billen

Vraag 6

Hoeveel procent van de verpleegkundigen en verzorgenden krijgt wel eens te maken met de seksuele behoeftes van een cliënt?

- A: 10 %
- B: 25 %
- C: 50 %
- D: 75 %

In de ouderenzorg

[Video's intimiteit en seksualiteit - Mensgerichte Ouderenzorg](#)

Situaties in de ouderenzorg

- Casus dhr. De Vries (1^e filmpje)

Bespreekbaar maken met bewoner en familie

Ben je het eens of oneens met de stelling???

Bespreekbaar maken bij bewoner

1e filmpje

<https://youtu.be/F95ZmDviMNk>

2e filmpje

[Seks zorg in de ouderenzorg - YouTube](#)

Bespreekbaar maken maar hoe?

- Neem als professional het initiatief
- Gebruik woorden waarbij zowel de cliënt als de professional zich prettig voelt
- Draai niet om het onderwerp heen
- Wees zo concreet mogelijk

Tips

Niet doen:	Wél doen:
Verhullend taalgebruik (het gaat niet, van anderen)	Geleidelijk aan aankaarten (na relatie ook intimiteit en seks bespreken)
Te direct zijn	Sterke waarschijnlijkheid ('het komt vaak voor')
Om de hete brei heen draaien	Logische aansluiting (incontinentieklachten)
Wachten (op juiste moment, wanneer is dat?)	Taboe benoemen ('niet makkelijk, mag ik toch vragen stellen')
Verwachten dat iedereen heel makkelijk over seks praat	Beleidsbenadering ('het is hier beleid om')

Seksueel ongeremd gedrag

[Video's intimiteit en seksualiteit - Mensgerichte Ouderenzorg](#)

Situaties in de ouderenzorg

- Casus dhr. Janssen (2^e filmpje)

Tips

Wel doen:	Niet doen:
• Geef een ik-boodschap • Benoem concreet het grensoverschrijdend gedrag • Zeg dat je wilt dat het stopt • Non-verbaal: een blik, een beweging, een gebaar	• Jezelf verdedigen • Jezelf verontschuldigen • Een jij-boodschap geven • Discussiëren (jouw grens staat niet ter discussie) • Lachen, je hoeft de boodschap niet te verzachten

Bespreekbaar maken binnen het team

Ben je het eens of oneens met de stelling???

Bespreekbaar maken binnen het team

Start 3e video (casus werkoverleg):

[Video's intimiteit en seksualiteit ouderen
\(verzorgingshuis\) \(mensgerichteouderenzorg.nl\)](#)

Casus: Mijn ervaren dilemma...

Bespreek een casus waarin je een dilemma voelde hoe te handelen.

- Wat speelde hier?
- Welk dilemma was hier aan de orde?
- Hoe is aangepakt?

Middelen en mogelijkheden

Voor met bewoners/familie

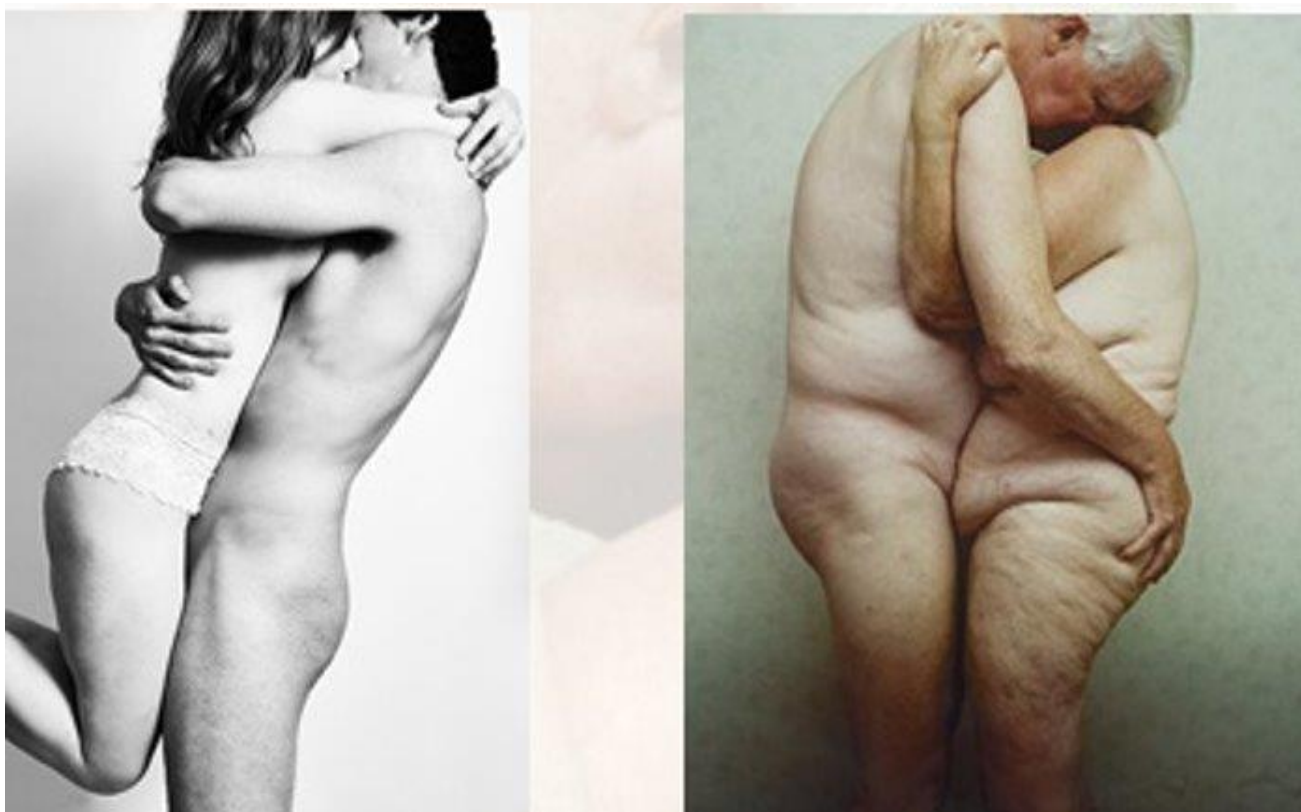
- Gedichten bundel over I&S; optie voorlezen aan bewoners
- Foto kaarten; bespreken met bewoners
- Deurhangers
- Qwiek up
- Intimiteit- en sekswerkers; SAR/flekszorg/Snoezelzorg
- CCE
- Poster (familie avonden)
- Duobed
- Massage
- Folders voor bewoners en familie

Voor met het team/zorgmedewerkers

- Breedtenet tegel; informatie, filmpjes, tips
- In de koffer; toolkit om gesprek aan te gaan
- Workshop en presentatie
- Poster op locaties
- Vangnet, zoals ambassadeurs en psychologen
- Het spel Inteam
- Aandacht op speciale dagen, regenboogvlag
- E-learning
- Moreel Beraad
- Gesprekstips: DO's en dont's

Bedankt!

BIJLAGEN

Informatie van Noorderbreedte en VILANS

Resultaten enquête

WAT GAAT GOED?

- ✓ Privacy wordt meestal gerespecteerd
- ✓ Medewerkers kunnen omgaan met grensoverschrijdend gedrag
- ✓ Bijna de helft van de medewerkers is comfortabel met bespreken intimiteit en seksualiteit
- ✓ 43% van de medewerkers geeft aan dat er voorzieningen beschikbaar zijn

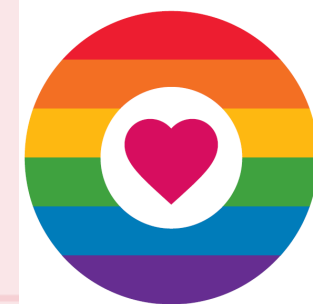
WAT KAN BETER?

- ✗ Er is geen scholing en informatie beschikbaar.
- ✗ Tijdens teamoverleggen wordt intimiteit en seksualiteit niet besproken
- ✗ Intimiteit en seksualiteit geen onderdeel van ECD
- ✗ Bewoners worden te weinig geïnformeerd

noorderbreedte°
■ samen het beste van de zorg

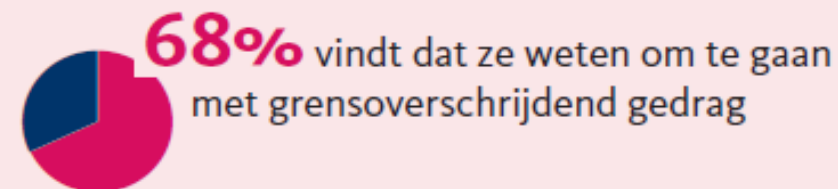
noorderbreedte°
■ samen het beste van de zorg

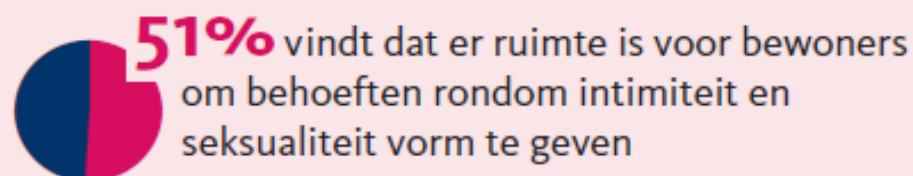
PRIVACY

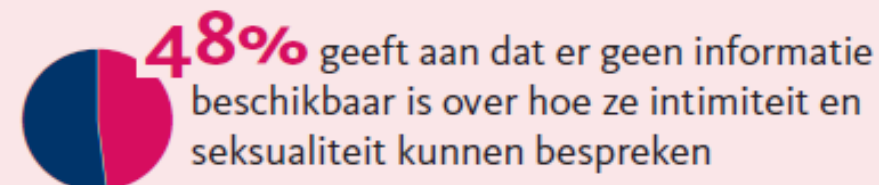
GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

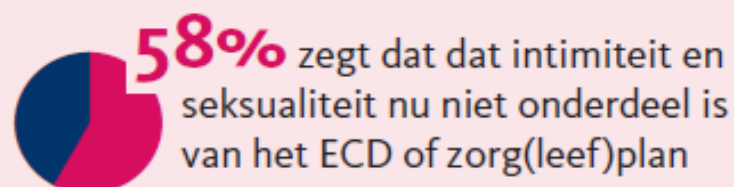
BEHOEFTE

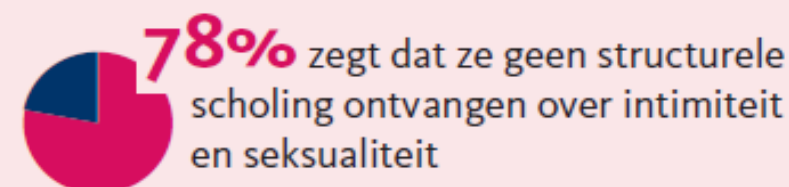
BESPREEKBAARHEID

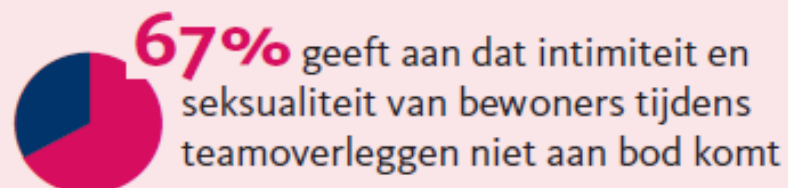
ECD / ZORG (LEEF)PLAN

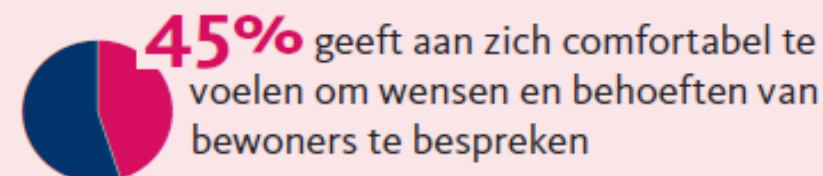
STRUCTURELE SCHOLING

TEAMOVERLEG

COMFORTABEL VOELEN

Intimiteit

Intimiteit: breed begrip van nabijheid, contact en samen zijn een gevoel van verbondenheid, veiligheid, de ruimte hebben om je diepste gedachten en gevoelens te delen met een ander. Het hebben van betekenisvol en zingevend contact met iemand anders.

Uitgedrukt en ervaren d.m.v. ieder gedrag waardoor iemand 'Nabijheid' ervaart en zich minder alleen weet, zoals een goed gesprek of bijvoorbeeld aandachtig gezicht wassen.

Seksualiteit

Seksualiteit: breed begrip, specifiek

Seksualiteit gaat over sekse, genderidentiteit- en rollen, seksuele oriëntatie, erotisme, plezier, intimiteit, vrijen, geslachtsgemeenschap (ook met jezelf (soloseks) en voortplanting.

Uitgedrukt en ervaren d.m.v. gedachten, fantasieën, verlangens, ideeën, opvattingen, waarden, gedragingen (ook soloseks / masturbatie), rollen en relaties (who 2010)

Positieve effecten seksualiteit

237 redenen...	(hart, hoofd, kruis)
✓ Ontspanning ✓ Slaapmiddel ✓ Pijnreductie ✓ Afleiding van verdriet en angst ✓ Verhoging zelfwaardering ✓ Troost ✓ Tegengaan eenzaamheid ✓ Intimiteit ✓ Genieten	✓ Minder HVZ ✓ Lagere frequentie prostaatkanker ✓ Goede cardio-training ✓ Betere seks, betere vruchtbaarheid ✓ Minder menstruatiepijn ✓ Minder hoofdpijn ✓ Minder medicatie gebruik

Kan iedereen hier zichzelf zijn?

TIPS

voor LHBTI vriendelijke zorgverlening

- Stel neutrale en open vragen
Wie is of was uw partner?
Wie is of was belangrijk in uw leven?
- Niet iedereen zogenaamd 'gelijk behandelen' maar persoons- en behoeftegericht
- Let op jouw woord gebruik
- Heb aandacht voor levensloop, leefstijl en netwerk
- Wees alert op wat er onderling tussen de mensen speelt bijvoorbeeld onaanname of onveilige situaties
- Besteed extra aandacht aan privacy en geheimhouding
- Bij transgender personen 'in transitie' zeggen en niet 'ombouwen' of 'opereren'
- Ga mee in hoe iemand zichzelf benoemt
- Informeer jezelf en ken de sociale LHBTI-kaart

Z.O.Z

Niet van toepassing (n.v.t.)

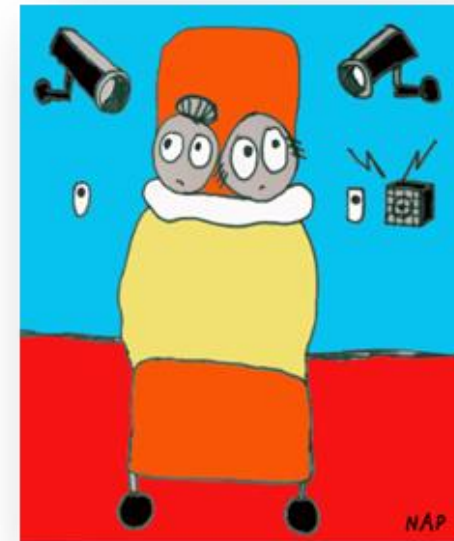
Over opa's grote verlangen
naar lichamelijk contact,
Werd gegeneerd gezwegen.
Dat deel van opa's leven
Werd stilzwijgend uitgevlakt.
En zonder zelfs te vragen
Deed de verpleging daaraan mee:
Met een korte kille kras
Kwam op de lijst te staan:
Seksualiteit is n.v.t.

Marjan Brinkman

Privacy = recht op privé-leven

- Medewerkers kloppen (soms), lopen zonder antwoord/wachten binnen
- De verpleging doet de ronde 's nachts en loopt binnen bij de bewoners
- Bewoners hebben nog steeds niet overal een eenpersoonskamer
- Slaapkamers mogen of kunnen niet op slot
- Bewoners dwalen rond en treden ongevraagd bij elkaar binnen
- Toezicht houdende domotica

Seksuele levensloop bij ouderen

Meer weten?

seksindepraktijk.nl

Van alle leeftijden
De seksuele levensloop van conceptie tot overlijden